

Rena, 19.06.2014

Til Norges vassdrags- og energidirektorat

HØRINGSUTTALELSE: SØKNAD OM BYGGING AV DEIA KRAFTVERK, ÅMOT KOMMUNE

Naturvernforbundet i Elverum og Åmot går mot utbygging av Deia. Nedenfor følger vår konkrete vurdering av lokale forhold. Når det gjelder samlet belastning på økosystem og landskap generelt, viser vi til høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Hedmark, som tar for seg alle de seks prosjektene i «Småkraftpakke Hedmark nord».

Biologisk mangfold

I influensområdet er det registrert en viktig bekkekløft med regional verdi, kategori A. Det er funnet 9 rødlistearter i dette området, og dette er arter som alle er spesialister når det gjelder tilpasning til miljø. Artene krever jevne og stabile klimatiske forhold, og kan være sårbare for endringer i livsmiljø – da særlig i forhold til redusert fuktighet. I rapportene utarbeidet av Ecofact (Ecofact, rapport 216), går det fram at livsmiljøet for enkelte rødlistede lavarter trolig vil forringes etter utbygging som følge av redusert vannføring i vassdraget. Det kommer videre fram at enkelte deler av elvestrekningen ikke er undersøkt, da disse områdene ikke var tilgjengelige. Sistnevnte, kombinert med sannsynlig forringelse av livsmiljø for rødlistearter, gjør at en utbygging her vil være negativt med tanke på naturmangfoldet i området.

Fisk

Deia er et viktig gyte- og oppvekstområde for vandrende fisk fra Renaelva, da særlig ørret. I rapportene fra Ecofact er fiskebestanden i vassdraget tillagt liten betydning. Fiske som friluftslivsaktivitet er heller ikke ansett som viktig i Deia. Vi mener at dette er uriktig, noe lokale fiskere i området også støtter. Deia har en viktig betydning som et område for fritidsfiske, og barn, ungdom og voksne har til alle tider brukt Deia som fiskeelv. En redusert vannføring i vassdraget vil forringe mulighetene for fritidsfiske, og det vil i tillegg redusere mulighetene for vellykket gyting og oppvekst av fiskeyngel. Det er gjort undersøkelser av fiskebestanden i vassdraget tidligere, og her dokumenteres det at vandrende ørret bruker Deia som gyte- og oppvekstområde. Både NIVAs og Åmot jakt- og fiskeforenings undersøkelser foretatt på 1990-tallet bekrefter dette. Ecofact forholder seg ikke til denne dokumentasjonen. I tillegg til vandrende fisk fra Renaelva, har vassdraget også en bærekraftig bestand av stedegen ørret. I tillegg til ørret, er det kjent at harr vandrer opp i vassdraget. Det er oss bekjent ikke utført systematisk kartlegging av fiskebestandene i Deia i senere tid, men undersøkelser fra NIVA og ÅJFF bør gi en god indikasjon på situasjonen i vassdraget. Lokale fiskere kan bekrefte at det i dag er et godt fiske etter ørret i Deia. På bakgrunn av dette, mener vi at Ecofacts rapporter er mangelfulle når det gjelder kartlegging og beskrivelse av fisk og fritidsfiske.

Lav vannføring kan være kritisk for gytesuksess og overlevelse hos rogn og fiskeyngel. En reduisering i vannføringen, slik det skisseres i søknaden, vil derfor være negativt for fiskebestandene i Deia og tilstøtende vassdrag. Lokale fiskere kan fortelle at ørret fra høyereliggende partier av Deia kan slippe seg ned over den gamle demningen, og videre nedover i vassdraget. På denne måten har de lavereliggende partiene av Deia fått tilførsel av fisk fra de øvre delene. Ved en eventuell ny dam, vil dette være vanskelig. Dermed vil en ny dam fungere som et vandringshinder ikke bare oppstrøms, men også nedstrøms. Å hindre fiskens frie gang på denne måten, vil være i strid med laks- og innlandsfisklovens bestemmelser om hensyn til vandrende fisk.

Nærhet til Regionfelt Østlandet

Deias nedbørfelt omfatter områder som nå inngår i Regionfelt Østlandet (RØ), og mulig påvirkning av vannkvaliteten var et tema for utredninger før etableringen av RØ. I senere tid har det vært en del oppmerksomhet rundt Forsvarets gjeninnføring av blyammunisjon, og mulige konsekvenser for vassdrag som drenerer RØ. Vi er ikke kjent med hvordan situasjonen i Deia er pr. i dag, men dette redegjøres det heller ikke for i utredningene som ligger ved søknaden. Vi mener at mulig belastning på vassdraget på grunn av nærheten til RØ må tale mot å påføre ytterligere belastning gjennom en utbygging, og at dette i alle fall må utredes grundig. Vi vil på generelt grunnlag også anføre at områdene rundt RØ bør skånes for flere naturinngrep, ettersom selve regionfeltet utgjør et enormt inngrep som har forandret naturen i området for alltid.

Konklusjon

En konsesjon for utbygging av vannkraftverk i Deia vil etter vår oppfatning være svært negativt med tanke på konsekvenser for fritidsfiske, fisk og rødlistearter av lav og sopp. Nærheten til Regionfelt Østlandet, og mulig påvirkning/belastning derfra, forsterker denne konklusjonen. Vi mener at en utbygging her vil være i strid med naturmangfoldloven og laks- og innlandsfiskloven, og vi vil fraråde at det gis konsesjon for utbygging.

Med hilsen

Ketil Skogen (sign.)
Naturvernforbundet i Elverum og Åmot

